

GAZETA KORRESPONDENTA WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 21. CZERWCA ROKU 1799. W PIĄTEK.

Monety fałszywe wszelkiego gatunku tak często w cyrkulacji okazujące się, ściągły uwagę rządową na odkrycie złośliwych tego występku sprawców. Dowiedziało się więc z pewnością, że w Anglii, a mianowicie w Birmingham wszelkie obcych monet gatunki na konto zagraniczne bywają przerabiane: a po większej części z miedzi, do której nie wiele srebra bywa przymieszanego. Kładą się: a przeto pilnikami zarżnięte, wydają na powierzchni kresę czerwoną, o takowym odkryciu uwiadomiono się zatym pismem niniejszym Publiczność, dlaiej przeffrog, aby podobnych monet fałszywych strzegła się przyjmować. — *Dan w Berlinie dnia 24. Kwietnia 1799.*

Na wyraźny J. K. Mości Naysławniejszy rozkaz.
de Heinitz. — de Werder. — d'Hardenberg. — de Struensée. — de Schroetter.

z Wiednia dnia 12. Czerwca.

Nadzwyczajny Dodatek do gazety Dworskiej pod dniem 11 Czerwca jest następującej treści. „Na dniu 25 Maja nieprzyjaciół przypuścił wiadomy powszechny atak do wojsk naszych, zapewne w zamiarze przeszkodzenia połączeniu się armii z korpusem F. M. L. Hotze. Nieprzyjaciół już był opanował most w Andelfingen, odpędzony jednak z znaczną stratą żołt. Tym czasem Francuzi uderzyli procz tego jeszcze na przednią straż F. M. L. Hotze pod Frauenfeld z największą natarczywością i atakiem 5 razy odnawianym. Nasze wojska musiały ku wieczorowi ustąpić przemagającej sile, cofnęły się jednak ku korpusowi F. M. L. Hotze. Nieprzyjaciół obrocil się potem ku Pfyn, i zajął most tamtejszy, lecz w nocy atakowany z wielką stratą most ten opuścić był przymuszony. Widząc tym sposobem zamiary swoje zniszczone, nieprzyjaciół na dniu 26 ze wszystkimi hiron zajął się cofać, pomimo tego jednak na dniu 27 atakował jeszcze przednią straż F. M. L. Nauendorff, lecz i tu za Embrach został odpartym. W nocy z dnia 27 na 28 nieprzyjaciół cofnął się zupełnie za rzekę Klatt, tak że przednia straż lewego naszego skrzydła od Baffersdorff, a prawego od Bulach była rozłożona. — Przytany rapport Arcy-Xiążęcia z Klatten pod dniem 6 Czerwca donosił, iż nieprzyjaciół cały prawy brzeg rzeki Klatt opuścił, a cofnąwszy się na brzeg lewy, wszystkie mosty pozdeymował. Na dniu 4 F. M. L. Hotze i Xiąże Rosenberg pomimo oporu nieprzyjaciół przeszli wspomnianą rzekę i odparli z tamtąd nieprzyjaciół. W tymże samym czasie F. M. L. Xiąże Jozef Lotaryński i General Jellachich uderzyli na szanice nieprzyjaciółskie z taką natarczywością, iż General Jellachich wtargnął aż do wyższego przedmieścia Zurich, a F. M. L. Xiąże Lotaryński aż do załiekow reductami i fieszami oflonionych na górze Zurich. Nieprzyjaciół któremu wiele zależało na tym, aby ile możności oddalił nas od swego oszańcowanego obozu, wzmocnił swoje nad Klatt rozstawione oddziały tak filnie, i tak wielkie wysypał baterie, iż nie tylko wstrzymał korpus F. M. L. Hotze pod Schwamendingen od dalszego wkraczania, lecz nawet te korpusa odparł, które się zbliżyły do załiekow na górze Zurich założonych, a procz tego jeszcze zagrażał prawemu skrzydłowi Xiążęcia Rosenberg przy Seebuch, tak iż mu trzeba było dostarczyć podłkow. W tymże samym czasie F. M. Hrabia Wallis z dwoma batalionami grenadyerów i 1 regimentem piechoty wysłany był ku górze Zurich z rozkazem, zdobycia bagnetem nieprzyjaciółskie załeki i wózod nich założone szanice, a tym

sposobem tył wzięść nieprzyjaciółskiemu stanowilkowi oszańcowanemu. Grenadyerom udało się zaraz opanować pierwszą fieszę, i wtargnął do załeku, w którym to przypadku F. M. Wallis i General Hiller ranni zostali. Nieprzyjaciół stał w przemagającej sile za załiekami, nie można przeto było dalej się posunąć. Tym czasem nieprzyjaciół wstrzymany był tym sposobem od nacierania na Xiążęcia Lotaryńskiego, toż samo przyniosło inną także wielką korzyść, iż F. M. L. Petrasch, który obiał komendę po F. M. L. Hotze zaraz przy pierwszym ataku rannym, połączwszy się z Xiążciem Rosenberg przy nadzłej nocy mógł swoje forpocztę posunąć do szanow nieprzyjaciółskich na wystrzał z karabinu. Na dniu 5 Arcy-Xiąże rekognoskował też szanice, i postanowił je tegoż dnia o 2 po północy wzięść szturmem, pomimo ich mocy i korzystnego położenia. Arcy-Xiąże w tym zamiarze rozkazał wyjechać armii swojej w obliczu nieprzyjaciół. Tak niespodziewana i zagrażająca utrzymalność wprawiła nieprzyjaciół w zamieszanie, cofnął się więc jeszcze na dniu 5 z armią swoją, a zostawiwszy w szanach 25 armat, 3 aubie i 18 wozów ammunicyjnych, ułunął się do Baden. Arcy-Xiąże kazał zaraz nazałutrz wojsku swemu zająć wspomniane szanice, a potem samo miasto Zurich, i wysłał forpocztę za nieprzyjaciół dla uważania dalszych obrotów jego. Pomiedzy niewolnikami nieprzyjaciółskimi których liczba jeszcze dokładnie nie jest wiadoma, znalazł się jeden Szef brygady i dwóch Generalów Adjutantów. Podług ich powieści sam nieprzyjaciół stracę swoją szacuje do 4. tylicy ludzi.

Drugi nadzwyczajny Dodatek do Gazety Dworskiej pod dniem 12. Czerwca jest następującej treści: „Jak tylko F. M. L. Hadik obiał komendę nad korpusem pod Bellinzona stojącym, hrabia Bellgarde z resztą wojska udał się do Como, z kąd miał dalej przez Mediolan, Pawię ku Tortonie dążyć. Trzy rapporty jego pod dniem 30. 31. Maja i 3. Czerwca datowane donoszą, iż na powyższą wiadomość iakoby General Loison komendę mający w stanowilkowi nieprzyjaciółskiem pod Airolo i na górze S. Gotarda, coraz więcej ściągął do siebie wojska i chce się przy tym stanowilkowi utrzymać, F. M. L. Hadik na dniu 28. Maja w wieczor o godzinie 6. atakował nieprzyjaciół z tej strony góry S. Gotarda. Odpór jego okazywał, iak wielką przywlezywał wagę do tego stanowilka. Nieprzyjaciół wszelkiego przykiadał co tylko przemagająca sile, korzyść miejsca, i odwaga, sposobow podawać mu mogły; walczone długo z szczęściem na przemianym odmienianym. Gdy jednak Xiąże Rohan z lewą kolumną przeszedł bystrą rzekę Ticino, gdzie wielu ludzi potonelo, i gdy potem wdarł się na skaliste wzgórki od prawego skrzydła, a Major Siegenfeld zajął tę górę która nad lewą stroną góry S. Gotarda panuje, przeto nieprzyjaciół nie mógł się dłużej w stanowilkowi swoim utrzymać. Na dniu 29. atakował jeszcze Hrabia St Julien z innej strony góry S. Gotarda, opanował górę S. Urszuli, i uderzył na stanowilkowi nieprzyjaciółskie przy moście czartowski i przy Ursern, z taką natarczywością, iż nieprzyjaciół ustąpił z tego ważnego stanowilka z niemalym pospiechem, gdyż przeznaczony od nieprzyjaciół do załonienia retrady jeden batalion w nieład został wprawiony, a szef batalionu z kilku officerami w niewolę

był wziętym. Nasza strata w tak uporczywych potyczkach jest nie mała, lecz nieprzyjaciół jeszcze większa, w czasie dany iey opis, tym czasem narachowaliśmy jeńców 531. pomiedzy ktoremi szef batalionu i 12. officerow znalazł się. W Airolo nieprzyjaciół zostawił 400. wozow Ryżu, 100. wiadrow Wina, kilka wiadrow wódki, z innemi żywnościami, tudzież iedno 400-funtową armatę i znaczną liczbę ammunicyi dla piechoty.

Z Rapportow Generala Melas do dnia 3. Czerwca dochodzących wyczytuemy, iż żadna ważna odmiana nie zaszła w Armij w Turynie i około Turynu stojącej. Dywizya F. M. L. Frölich rozciągnęła się przez Pignerol, Bancellere i Carignan, a General Vukassovich osadził swoją przednią strażą Carmagnole, Albe i Cherasco. W tym ostatnim miejscu znalazł on sześć metalowych armat 8. i 16to-funtowych, 5. żelaznych, 1. aubie, procz tego 3. metalowych i 10. żelaznych armat bez lawetow. Przygotowania do oblężenia zamku Turynskiego, iak najmocniejsze są poczynione. Forteca Ceva od wieśniakow Piemontskich zdobytą, osadzoną została przez dwie kompanie regimentu Antoni Esterhazy, i na 30. dni w żywność opatrzona, pomimo snującego się wlezione w tej okolicy nieprzyjaciół. Niedługo potem nieprzyjaciół zebrałszy sily rozpoczął wprawdzie blokadę tej fortecy, a na dniu 28 Maja strzelać nawet do niej zaczął, lecz General Vukassovich wyruszywszy z swoją przednią strażą ku Ceva, przymusił nieprzyjaciół do odłapania od blokady i opuszczenia Mondovi. F. M. L. Frölich osadził Poffano i swoje patrole ku Coni wysłał. General Alcamo rozpoczął strzelać do Zamku Tortonskiego. Feld-Marszałek Kray donosi z Castelluccio pod dniem 4. Czerwca, iż wzmocniony przezeń F. M. L. Otto, bardzo korzystnie rozłożył się pod Fermoio, przez co zakrywa Parmę i Placencję, sam zaś Feld-Marszałek najmocniejsze czyni przygotowania do oblężenia Mantuy.

Mowią, iż Margrabia de Gallo, który po przybyciu kuryera z Palermo wyjechał ztąd do Petersburga, ma mieć w zamiarze zawarcie z Imperatorem Rossyjskim traktatu podobnego do tego, iaki był między Krolem Syezyjskim i Portą zrobiony. Ten Minister ma oraz Tobie poleczone oświadczenie wdzięczności Dworu Syezyjskiego za wczesną pomoc przez Monarchę Rossyjskiego poflaną, niemniej nowe układy względem Zakonu Maltańskiego.

z Londynu dnia 4. Czerwca.

Już nakoniec odebraliśmy przecie wiadomości urzędowe o flocie Brestolskiej. Dzisiejsza gazeta Dworska tak o tym donosi. Brygantyna Childers i fregata Success na dniu 3. Maja przypłynęły do floty Lorda Keith pod Kadix stojącej, i przywiozły tam wiadomość o wypłynieniu floty Francuskiej z Brest, i eskadry Hiszpańskiej z Ferrol. Nazajutrz dnia 4. ukazała się przed Kadix flota Brestolska od 33. okrętow wojennych, wspomniany Lord bardziej kontent z posłrzenia płynącego nieprzyjaciół, niż gdyby stanął na kotwicy w odległości 7. tylko lub 8. mil morskich od floty Hiszpańskiej z 22. liniowych okrętow złożoney, wybiegł zaraz z flotą swoją od 15. liniowych okrętow naprzeciw nieprzyjaciółowi dla stoczenia z nim bitwy. Flota Francuska, której okręty rekognoskujące zbliżyły się do floty Angielskiej na dniu 4. nie czyniła jeszcze żadnego obrotu, ani do ataku na

szego ani do połączenia się z flotą *Hiszpańską*, na dniu 5. powstał wielki wiatr, który jeszcze na dniu 4. po południu wiać zaczął, i zamienił się w zupełną burzę morską, popędzając okręty ku lądowi. Tym sposobem Lord *Keith* utracił z oka nieprzyjaciela, prócz 4. okrętów liniowych, które się od floty oddzieliły, a które daremnie odciąć pragnął. Wspomniany Lord pozostał na stanowisku swoim, aż do dnia 9. Maja a potem z flotą swoją udał się do przylądka *Spartel*. Ponieważ zaś powinien się był domyślić, iż nieprzyjaciół przeszedł ciążnie, przeto udał się na dniu 10. do stanowiska *Gibraltaru*. Wiadomości z tego ostatniego miejsca przybyły pod dniem 9. Maja donosząc, iż brygantyna *Childers* stanęła tam na dniu 4. dając uwiadomienie Lordowi *St. Vincent* o zbliżeniu się floty nieprzyjacielskiej. Admiral ten poczynił zaraz przygotowania do zebrania sił swoich dla ścigania nieprzyjaciela, który ciążnie przeszedł i na dniu 5. Maja po południu na morze śródziemne wpłynął. Elkadra Admirala *Whitshed* z 5. liniowych okrętów złożona na dniu 16. Maja stanęła przed *Tagiem*, i trzeba się spodziewać, iż na dniu 18. musiała przyplynieć do stanowiska *Gibraltaru*.

Flota *Breiteńską* w biegu swoim doznała wielkiego szczęścia i podróż do *Tulonu* w bardzo krótkim czasie dni 17. odbyła. Przeznaczenie jej iak tu powszechnie mniemają, jest otworzyć komunikację z armią Generałem *Bonaparte*, i zwiększyć siły jego, aby wspólnie z *Tippo Saibem* (od którego wkrótce wypowiedzenia wojny spodziewamy się) mogli wyrwać z pod berła *Angielskiego* posiadłość *Wschodnio-Indyjskie*. Za przybyciem Elkadry Admirala *Whitshed*, Lord *Keith* będzie w stanie posłać Lordowi *Nelson* połikow od 10. do 12. liniowych okrętów, który połączywszy się z okrętami *Angielsko - Rosyjsko - Turcko - Portugaljskimi*, będzie miał dostateczną siłę do atakowania floty *Francuskiej*, gdy ta z *Tulonu* wypłynie. 4. liniowe okręty w ilości już są od Lorda *St. Vincent* Lordowi *Nelson* posłane. Ponieważ flota Lorda *Bridport* przy brzegach *Irlandzkich* już teraz nie jest potrzebną, przeto otrzymał on rozkaz posłać 12. okrętów liniowych Lordowi *St. Vincent* i *Keith*. Reszta floty Lorda *Bridport* ma rozkaz wycisnąć stanowisko *Biscaya* z okrętów nieprzyjacielskich, zająć (jeżeli będzie można) elkadre *Ferrolską* w stanowisku *Aix* będącą, a potem postawić się w *Orzant* dla rozpedzenia z kanału kaprow *Francuskich*. Bardzo tu żałują, że Lord *Bridport* o przeznaczeniu floty *Breiteńskiej* nie mógł się dowiedzieć. Plan operacyjny terazniejszych byłby wcale inny. Sam Lord *Bridport* nie popłynął na morze śródziemne. Słychać tu iż elkadra *Ferrolska* z 5. okrętami wojennymi z *Aix* popłynęła znowu na morze śródziemne dla połączenia się z flotą *Breiteńską*. W takim przypadku przeprawa jej trudnaby była. Mamy teraz na morzu śródziemnym 6. okrętów liniowych pod *Alexandryą*, 6. pod *Palermo* i *Malta*, a 5. w *Minorce*. Lord *St. Vincent* w *Gibraltarze* ma ich kilka, Lord *Keith* 15. Kontradmiral *Whitshed* 5. a Admiral *Gardner* przybędzie z 12. od *Irlandyi*, a tak wkrótce ważną zbierzemy siłę na morzu śródziemnym. — Zadne urzędowe rapporta i listy nie potwierdzają pogłosek rozlaney tu na dniu 1. Czerwca o pobiciu floty *Hiszpańskiej* przez naszą flotę.

Z *Bombay* przysłał lądem depesze pod dniem 10. Stycznia. Wszystko tam było w zupełnej spokojności. Cztery nasze fregaty krążyły koło brzegów *Malabarskich*. Z *Nowego Yorku* pod dniem 13. Maja donoszą, iż *Hiszpani* odebrali *Anglikom* wyspę *S. Trojcy*, i *Anglicy* odgryżają się teraz, odebraniem jej na powrót. Do *Cajenne* przybyło 4. fregat *Francuskich* wojskiem napelnionych i zamysłano o wyprawie przeciw *Demerara*. — Dziś była gala u dworu, Król nasz zaczyna rok 62. życia swego.

Dnia wczorayszego po południu osoby zamyslające podpisać się na przyszłą pożyczkę, udały się do *P. Pitt*, który im oznajmił, iż potrzeby roku terazniejszego wymagają 12. millionów i put dla *Anglij*, a trzy miliony dla *Irlandyi*, rachując w to *subsidium* 820,000. funtów sterli: od *Rosyji*, i że prócz tego wydane będą trzy miliony w biletach skarbowych na zagraniczne *subsidia*. — *P. Pitt*

niechciał dać wyraźnej odpowiedzi gdy go się zapytano, jeżeli na końcu sefii wprowadzone będzie głosowanie względem kredytu.

z Paryża dnia 4. Czerwca.

O flotach *Breiteńskiej* i *Hiszpańskiej* mamy tu następujące doniesienie. Działający monitor zawiera w sobie. Kuryer z *Kartageny* przybyły przyniósł wiadomość, iż flota *Hiszpańska* przymuszona była przez burzę morską zawinąć do tego portu. Wszystkie okręty przybyły tam z mniejszą lub większą szkodą. Flota Lorda *St. Vincent* ścigała *Hiszpańską*, lecz od burzy odpędzoną została. Jeden okręt *Hiszpański* dostrzegł okręt *Angielski* zupełnie z masztów ogołocony. Burza ta przeszkodziła bitwie obu flot. *Anglicy*, iak się domyślać trzeba przyuszeniu byli zawinąć do *Gibraltaru*. — Admiral *Hiszpański* *Mazaredo* doniósł tu: iż *Hiszpańska* i *Angielska* floty stanęły przed sobą, i już gotowe były do stoczenia bitwy, lecz nagle powstała burza rozpedziła je od siebie, i flota *Hiszpańska* znacznie uszkodzona, zawinęła do *Kartageny*. *Anglicy* niezmiennie także od tej burzy ucierpieli. Dwa okręty z obu stron zbliżyły się do siebie o wystrzał armatny, nie mogły jednak stoczyć z sobą potyczki. — Inne wiadomości donoszą: iż flota *Hiszpańska* pod komendą Admirala *Mazaredo* z 19. okrętów liniowych 4. fregat i 3. kuttrow złożona miała zamiar złączyć się z flotą naszą w *Tulonie*. Wczoraj wieczor odebrano wiadomość, iż flota *Hiszpańska* zawinęła do *Kartageny* ucierpiawszy od burzy morskiej. — To jest pewna, iż tutejszy Poseł *Hiszpański* kawaler *Azara* odebrał wczoraj kuryera z doniesieniem o przyplnieniu floty do *Kartageny*. Inni mówią o bitwie morskiej zaszłej z flotą Lorda *St. Vincent*, lecz ta pogłoska żadney nie ma pewności. Może być, iż ta wieść ztąd urosła, że Admiral *Mazaredo* miał pisać, iż potrzebuje niejakiego czasu do naprawienia okrętów w *Kartaginie* przez burzę uszkodzonych.

W jednym liście z *Tulonu* pod dniem 20. Maja pisanym officer na okręcie liniowym *Niezwyoczony* wyraża co następuje: „Jutro wychodzimy pod żagle. W momencie, w którym piszę, przybywają tu do stanowiska 18. okrętów *Hiszpańskich*. Były one od *Anglików* atakowane, lecz zwyciężką ręką z boju wyszły. — Poźniejsze listy z *Tulonu* nic o tym nie donoszą. List pod dniem 26. Maja z tegoż portu wyraża. Ekwipaż floty *Francuskiej* tu się znajdujący odebrał rozkaz wsięścia na okręty, i czekamy w krótko na podniesienie kotwic. Mówią, iż flota popłynie do *Malty*. — Wielu znowu utrzymuje, iż flota *Hiszpańska* z *Kartageny* uda się do *Majorki*. — List z *Barcelony* pod dniem 22. Maja zawiera w sobie. W tym momencie dowiadujemy się, iż flota *Hiszpańska* przybyła do *Majorki*. Czekamy tylko na rozkaz wyprawienia ztąd liczne go wojska z amunicją do *Minorki*.

Mówią tu wiele o połączeniu się pewney liczby Członków Rady 500, które od niejakiego czasu zgromadziły się w sali Biblioteki Ciąła Prawodawczego dla wspólnego porozumienia się, i zapewniają, iż to jest tylko nalenie nowych Towarzystw ludu, któreby się utworzyły w wielu innych okręgach Rzpłety, gdybyśmy jeszcze iakiey wielkiej niepomyślności doświadczyć mieli. Zamiar który przypisują dowodzą jest następujący: Odiąć ufnosć Dyrektoryatowi, a zapewnić ją dla siebie; przypodobiać Generalom powody do nieukontentowania; wzniecać w armii chłemrania, uymuiąc Dyrektoryatowi sposobności ich opłacania; nakoniec, w momencie gdyby iaka część Ziemi *Francuskiej* miała być od nie-

przyjaciół zajęta, ogłosić iż oyczyna znajduje się w niebezpieczeństwie, i że dla jej uratowania rząd konfitycyny jest niedostateczny; na miejsce Dyrektoryatu przeciw któremu niechęć Ludu i armii jest teraz wielka, postanowić Kommissyą Rządową złożoną z wybranych wiey lenie Członków, i zwrócić nas pod rząd wydziału ocalenia publicznego, który w pierwszych swoich urzędzeniach skarbowych, kazałby deportować wszystkich bywszą szlachtę, a jej dobra na lkarb publiczny zagarnąć. Znajduje się w *Paryżu* wielka liczba ludzi którzy nie wątpią o tym planie, a nawet o pewnym onego skutku. Czas odkryć iak daleko są te domysły gruntowne.

Donoszą z *Bajonny* pod dniem 4. *Prairial* (23. Maja) iż dwa okręty liniowe *Hiszpańskie* z jedną fregatą powracające z *Verra-Cruz*, weszły do portu *Santona* między *Bilbao* i *St. Ander*. Ta dywizya miała na sobie 5. millionów piastrów, z których trzy dla Rządu, a dwa dla handlu; przeszło 2700. pak szkarłatowey farby, i kilka set pak Indigo, Cacao etc. To wszystko szacowane jest przeszło 60. millionów liwrow.

Gdy się dowiedziano w *Madrycie*, iż Imperator *Rosyjski* odezwał Ambassadors *Hiszpańskiego*, natychmiast Ambassadors *Rosyjski* odebrał rozkaz wyiechania z *Madrytu* we 24. godzinach, a w ośmiu dniach z *Hiszpanij*. — Wojska *Hiszpańskie* zbliżają się do granic *Portugalij*. (Przyjaciel Praw.)

Na sefii Rady 500. dnia 27. Maja, Sekretarz czytał wielką listę Adressów, w których rozmaite władze konfitycynne wyrażają oburzenie iakie w nich sprawiło morderstwo Pełnomocników *Francuskich*.

Na teży sefii Deputowany *Cacault* po złożonym *Rapportcie* względem sposobu ulkutezczenia 308. Artykułu Konfitycyny sfotowuym do odpowiedzialności Ministrów, podał następujący projekt: Artykuł I. Każdy Minister który przed dniem 1. miesiąca *Nivose* każdego roku nieuczynił zadosyć 308. Artykułowi Konfitycyny, ukarany będzie wyłączeniem od Obywatelstwa. — Art. II. W pierwszej Dekadzie miesiąca *Nivose* każdego roku, Dyktoryat poda Ciąlu Prawodawczemu imiona Ministrów, którzyby nieukutecznili pomienjonego Artykułu.

Portiez (z *Dep. Oise*) utrzymywał, iż ten projekt jest nie zupełny, iż ażeby spodziewane sprawił skutki, powinien obejmować wszystkie części rachunków. Jeżeli się niechwycicie tego środka, dodał, podawane wam będą corocznie rachunki w których nie niezrozumiecie; *Rolland*, *Petiet*, *Scherer* nawet, zdawali wam rachunki (*śmiejcie*). Cożecie w nich dotąd widzieli? oto np. iż Minister odebrał 25. millionów, i że je wydał. Lecz to niedosyć, potrzeba ażeby dowiódł, iak to uczynił Minister, *Rolland* w roku 1793. iż je wydał pożytecznym dla skarbu publicznego sposobem. Upraszam ażeby podany projekt odeślanym był do Kommissy dozorczey skarbu, i ażeby ten był dopełnionym.

Briot rzekł: Teraz to dopiero należy sobie wieszować iż zbytek bezprawii przywiódł nas nakoniec do potrzeby chwycenia się mocnych przeciwko łupieżcom środków. Trzeba ażebyście wiedzieli Obywatele Reprezentanci, iż gdy nas oskarzano o odmawianie Rządowi należytych funduszów, w tymże czasie nie podano nam ani rachunków, ani rejestrow. Cożecie wreszcie na zeszyły sefii widzieli? Ministra skarbu przytaczającego dziś to, co się jutro odmiennym okaże. Y ci to są ludzie którzy wzrosli przez zdzierstwa, przeciwko którym oburza się dziś mniemanie publiczne, którzy w łupieztwa wprowadzili porządek, którzy przeciw wam wytławiają potęgę i wazą się was potwarcami nazywać. Nienależy ażeby ten sam którego dziś włzędzie powszechna ściga nienawieść, miał mniemac, iż obladowany złotem, potrafi na nas zwałić całą swoich występów hańbę. Mówi nam o swojej niekazitelnosci, a gdzie są jego rachunki? o

swoim meście, a nieposzedł nawet na odebranie blizny dla zemśczenia zawiągi którą odebrał. — *Briot* żąda na koniec, ażeby Kommissya której *Cacault* był tłumaczem, została czterema członkami powiększona, i obowiązana była podać dokładniejszy projekt.

Curé wystawiając w Radzie okropność zaboystwa Ministrów *Francuzkich*, podał następujący projekt: „Rada 500. zważywszy, iż Obywatele *Bonnier* i *Roberjot* obrani na ten rok członkami do Ciała Prawodawczego, należeli tym samym do Reprezentacji Narodowej, stanowią Imiona *Bonnier* i *Roberjot* wymawiane będą przy każdym czytaniu Imion Reprezentantów. W Izbie Rady zosławione będzie miejsce, na którym ubiory tych Reprezentantów będą czarną krepą okryte. — Rozkazano odebrać do Kommissyi.

Armia Dunaju. — w Główny Kwaterze w Zurich dnia 9. *Prairial* (28. Maja.) roku 790 R. F. — *Maffena* Generał kommand. do Dyrek. Wyk. R. F.

„Obywatele Dyrektorowie. Arcy-Xiąże *Karol* przybywszy do Armij, i przyprowadziwszy z sobą posiłki od 12. tysięcy ludzi, wydał mi dnia wczorayszego bitwę na linij *Thur* w 30. tysięcy ludzi. Sam osobiście dowodził atakiem, który się o świcie dnia rozpoczął. Uśłowienia i zapalczywość nieprzyjaciela była nad wszelkie wyrazy, równie iako i nasza obrona. Noc nie ukończyła bitwy, i walczone jeszcze o 10. godzinie wieczorem. Nieprzyjaciel nieodniósł z nas żadnej korzyści. Udałem się nad *Glat*, ażeby tam być w większej ilości ku *Zurich*. W wczorayszej bitwie zabraliśmy nieprzyjacielowi 7 do 800. jeńców i wielką liczbę zabitych i rannych jego ludzi zostawiliśmy na placu. Generał *Ney* który dowodził przednią strażą, odebrał dwie rany, i miał pod sobą dwóch koni zabitych. Generał-Adjutant *Lorcy* został także rannym. — Pozdrowienie i uszanowanie. (podp.) *MASSENA*.

Dziennik Przyjaciół Praw zawiera w sobie następujący Artykuł z *Włoch*. — Od czasu oddalenia się Generala *Scherer*, Generał *Moreau* zgromadził szczątki armii zmniejszonej do 18. tysięcy ludzi, których zupełne posiadanie zaufanie, dla uskutecznienia reterady, która mu ułatwiała sposoby odbierania posiłków z *Francyi*. Dnia wczorayszego (21. Maja) główna jego kwatera przybyła do *Coni*, gdzie tegoż dnia stanęło 12. tysięcy ludzi, którzy przyiągnęli na pomoc przez *Nicę* i *Col-de-Tende*. Generał *Ledoyen* znajdujący się w *Suzie* donosi wyższemu sztabowi, iż do niego przybyło 22. tysięcy ludzi przez górę *Centis*. Z innej strony *Maffena* wysłał 12. tysięcy ludzi przez *Waltelinę* przeciwko *Medyolanowi*, ażeby ułatwić bliższe złączenie się Armii *Neapolitańskiej* z armią Generala *Moreau*. Po takich posilkach znajdujemy się w należytem stanie obrony. Cztery Regimenty zbuntowanych wieśniaków, pod dyktandą Duchownych i Szlachty, a pod nazwiskiem *Armii Chrześcijańskiej*, po trzykrotnym a niekultycznym wezwaniu do poddania się, zostały całkowicie zbite i rozproszone. *Mondovi* miejsce ich zbierania się i wiele okolicznych wiosek, zostały zrabowane i spalane na rozkaz Generala *Moreau* który dał już ten przykład w *Carmagnol*, gdzie Biskupi, Xiąża i Szlachta, znaleźni pomiędzy insurgentami, natychmiast byli rozstrzelanemi. W cytadeli *Turyńskiej* rozstrzelano emigranta *Francuzkiego Chabanne*, który tam przybył iako posłaniec *Austryacki*.

Flotta Admirala *St. Vincent* została, przez burzę rozproszoną; okręty jej były do tego stopnia uszkodzone, iż nie mogły dłużej znajdować się na morzu. Flotta *Hiszpańska* żadnej nieponiosła szkody. Szczęściem iż nasza jeszcze w ten czas nie wyszła z *Tulonu*, lecz zapewne później już wypłynęła. (Przyjaciel Praw.)

Donoszą z *Filadelfii*, iż do *Saint Kitts* przybył Sekretarz Generala *Defourneaux* kommandującego w *Gwadelupie*, ażeby nakłonić Kapitana *Truxton* do oddania Narodowi *Francuzkiemu* fregaty *l'Insurgente*, którą niedawno schwytał, zapowiadając temuż Generalowi iż jeżeli nie będzie powrocona, Generał *Defourneaux* wyda rozkaz Korsarzom *Francuzkim*, ażeby chwyтали statki *Amerykańskie*, prosił go oraz uślinie, ażeby się niepokazał pierwszym gwałciwielem ptzymierza przyjacielskiego, które obydwaj Narody łączą. Zapewniają iakoby Kapitan *Truxton* miał odpowiedzieć, iż nic nieuczynił czegoby

mu Rząd nie rozkazał. Officer *Francuzki* na niego na lego, i okoliczność ta jeszcze nie jest ukończoną.

Minister interesów zagranicznych dawał w tych dniach wielki obiad dyplomatyczny, na który nie byli zaproszeni ani *Baron de Stael*, ani jego Sekretarz Legacy mianowany Sprawującym Interesem. — *Pluville-Lepeley* przybył dnia onegdajszego do *Paryża*. Przybyli tam także *Xiąże* i *Xiężna de Carignan* na wezwanie *G. Moreau*.

Generał *Mack* znajduje się teraz w *Dijonie*, gdzie przybył dnia 24. p. m. Doznaje tam wszelkich należących się nieszczęściu względów, jest pilnie strzeżonym. Odwiedzali go officerowie *Austryacy* zostający w niewoli. Nosi na sobie mundur *Neapolitański*. Towarzyszy mu 4ch officerów z jego wyższego sztabu, których mocno poważa, *Zakładnicy Piemontscy* używają tam znacznej wolności. — *Woylka* garnizonowe *Dijońskie* odebrały rozkaz udania się do obozu pod *Lugdunem*. Wiele innych korpusów przechodzi w tym momencie na toż samo przeznaczenie przez Departament *Côte-d'or*.

Lubo w *Portugalij* sprzedano wielką liczbę własności Kościelnych dla załilenia publicznego lkarbu, atoli papiery Rządowe doznają tam codziennie większego upadku.

Municipalności *Paryskie* obchodziły dnia wczorayszego z okazalnością *Święto wdzięczności*.

Okręt *le Censeur* należący do eskadry *Brestskiej*, oddzielony od niej przez burzę, chcąc się schronić do *Cadix*, był w niebezpieczeństwie dostania się *Anglikom*, gdy *Admirał Maffredo* wysłał mu na pomoc statki kanonierki, które go oswobodziwszy, szczęśliwie do *Kadix* przyprowadziły.

Dnia 5. Czerwca.

Redaktor zawiera w sobie następujące pismo:

Armia Dunaju. — *Maffena* Generał Kommandujący do Dyk. Wykon. Rzplty *Francuzkiej* w głównej kwaterze w *Zurich* 10. *Prairial* (29. Maja.)

Ob. Dyrektorowie. W depeszy mojej pod d. 6. *Prairial* (25. Maja) oddałem wam sprawę o uśłowieniach, które nieprzyjaciel czynił na moim lewym skrzydle, przechodząc *Ren* przy *Zurzach* i *Eglisau* w zamiarze przecięcia moich komunikacji z *Zurich*. Ten był zamysł nieprzyjaciela, ponieważ chciał go na nowo ulkuteźnić, ściągając wielką część *woylk* *Imoich* ku *Rorbis*; atak jego rozpoczął się o świcie dnia. Potykano się z wzajemną zapalczywością przez 10. godzin; nakoniec odparliśmy nieprzyjaciela, i zostaliśmy panami *Itanowilk*, które zajmował. Zdobyliśmy na nim 200. jeńców, pomiędzy którymi czterech officerów. Nieprzyjaciel ma wielką liczbę rannych, a w zabitych zostawił na placu bitwy przeszło 200. ludzi. Nasza strata wynosi ze wszystkich około 100. ludzi. Tegoż dnia nieprzyjaciel atakował także prawe skrzydło w *Itanowilkach Airolo* i *Schwitz*. Zaczął odpierać batalion 76tej Pułbrigady broniącej *Airolo*, lecz go w krotce *woylka* nasze wyparły i 200. mu jeńców zabrali. Atak na *Schwitz* lepiej się udał nieprzyjacielowi, który odpierał już nasze *woylko* aż ku wąwozowi ciągnącemu się z *Glarus* ku *Schwitz*. Tam obratł sobie *Itanowilk* w zamiarze rozpoczęcia nowego ataku. Generał *Lecourbe* udał się tam z niektórymi świeżymi *woylkami*, lecz dla niepogodnej pory, niemogąc tego dnia przepłynąć jeziora, dopiero nazajutrz wysadził na ląd *woylko*. Roztropne urządzenia które poczynił, i mełstwo *woylk* naszych, posłużyły jego zamiarom; Odparł nieprzyjaciela aż do miejsca z którego przybył, i zabrał mu 300. jeńców, pomiędzy którymi sześciu officerów. Zdobył także na nim sześć łęczegulnych armat, które były na mułach przenoszone. Strata nieprzyjaciela tak w zabitych iako i rannych jest nader znaczna, nasza do 60. ludzi wynosi. Skutek tych rozmaitych ataków przydał nam 700. jeńców. Pozdrowienie i uszanowanie. (podpisano) *MASSENA*.

Lifty z Tulonu pod dniem 28. Maja potwierdzają, iż Flotta *Hiszpańska* z *Cadix* doznała w swojej podróży burzy, która uszkodziła kilka trzymosłowych okrętów, i przymusiła ją do zatrzymania się w *Kartagenie*. Eskadra Lorda *St. Vincent* fłująca w bliskości, będąc także skołaną, musiała dla naprawy zawinąć do *Gibraltaru*. Z tego widzieć można, iak było błędnie doniesiono o przybyciu Eskadry *Hiszpańskiej* do *Tulonu*. Nasza Eskadra znajdowała się jeszcze w tym porcie dnia 28. Co moment rozwinąć miała żagle, lecz zawsze wiatr był przeciwnym.

Lifty z Florencyi pod dniem 16. Maja donoszą, iż dywizya pod komendą Generala *Merlin* atakowała i odparła Generala *Ott* w *Pontremoli*.

Na sefii dnia 31. Maja jeden Członek Rady 500. wniosł, aby wszystkie *woylka* które Dyrektoryat wewnętrzny kraju utrzymuje, a mianowicie garnizon tutejszy z 20. tysięcy ludzi, złożony wyruszył nad granice, gdzie *woylka* nasze dla słabości swej wszędzie cofać się muszą. Przytomność tak znacznej sily przy boku Ciała Prawodawczego nie jestże oczywistym naruszeniem konfitytucyi. Przytoczyć mi kto może prawo 18. *Fructidora* które na dało moc Dyrektoryatowi tyle *woylka* przez *Paryż* przeprowadzić ile tego znajdzie potrzebę. Lecz niniejsze okoliczności nie są też same, a to prawo powinno być teraz cofnięte. Rada jednak przystąpiła do porządku dziennego, i przemieniła się w wydział ogólny dla wyłuchania traktatu handlowego z *Rzplą Helwecką*.

Rzecz dziwna iak nagle zmieniła się opinia tak wielkiego Ciała iak jest Ciało Prawodawcze. Przed niejakim czasem, deputowani w każdej okoliczności szukali sposobów do przysporzenia laurów Dyrektoryatowi; dziś nie myślą tylko o atakowaniu jego. Partya opozycyi coraz śmielsze kroki przedsiębierze. Większa część nowo wybranych deputowanych przylączyła się także do tej partyi, na której czele zawsze *Lucyan Buonaparte* stał. Partya ta zbiera się przed każdą sessyą dla naradzenia, co ma być na tey sefii u hwalonym lub odrzuconym. Tu mają miejsce olkarzenia Ministrów i Generalów, przykre przeciw Dyrektoryatowi zarzuty, i odpor przeciw propozycjom jego. Nieszczęśliwym dla Rządu wypadkiem wszystkie te wnioski są popularne. Rzyk przeciw łupieżtwu głośza publicznego wszędzie znajduje pochwały, gdyż każdy oczywistym był świadkiem takowego lkarbu publicznego wyniszczenia. Równy głos Narodu podnosi się za wolnością druku dotąd iak naymocyjniej tłumioną. *Dzienniki* nie śmiały nawet umieszczać mocnych mow mianych w Radzie 500, a o Radzie starszych nie można było nawet z nich się dowiedzieć czy jest na świecie. Minister lkarbowy *Ramel* w liście przez siebie wydanym, broni wprowadzie Ministrów przeciw zarzutom uczynionym im o łupieżtwu lkarbu, lecz *Dubois* *Dubay* dowiodł układanemi kontraktami w Radzie 500, iż za wor mąki który tu 37. liwrow kosztuje, płacono 45. za parę botów zamiast zł 8 płacono 18. a konia za ledwie 250. liwrow wartującego kupowano za 350. liwrow. — Na wzór zgromadzenia w sali Biblioteki zebranego, formują się także inne zgromadzenia ludu, na których mowy tak mocne miewane bywają iak w dawnym klubie *Jakobinow*. — Dobrze myślący czują potrzebę ocucenia teraz ducha publicznego. Kiedy on pomiędzy nami utrzymywał się (rzekł *Oh. Peres*) wiedziemy mogli doścignąć lotu triumfów naszych. Daremnie słabe umysły lękają się powrotu anarchii. Lud *Francuzki* zmordowany rewolucyami potrafi utrzymać konfitytucyą roku 3go.

Dzienniki mówią o tey walce władzy Prawodawczej z wykonawczą znajdując, iż za wiele się mówi, a mało czyni. — Nikt nie śmie teraz powstać przeciw kommissyi, której wyrokiem Obywatel *Antonelle* utrzymanym został na urzędzie deputowanego. Z początku kommissya chciała go odsadzić, lecz musiała uleść opinii publicznej. — Na sefii dnia 30. Maja pewien obywatel podał Radzie 500. wynalazek maszyny za pomocą której armia stutysięcna w jednym mgnieniu oka zniszczoną być może, lecz Rada niechciała słuchać czytania tego wynalazku. — Exdyrektor *Reubell* kupił sobie bardzo piękny dom na ulicy *Universit*. — *Papież*, *Mack* i *Zakładnicy Piemontscy* mają być jeszcze daley wgląd kraju, wywiezieni. — Dyrektor *Sieyes*, który już minął *Bruxellę*, jest tu w tych dniach spodziewany.

Redaktor i inni *Dzienniki* zapowiadają ważną odmianę w jednej części konfitytucyi Niemieckiej. — Deklaracya *Krola Szwedzkiego* iako *Xiążęcia Pomeranii* na feymie *Rzeszy* sprawiła tu znaczne wrażenie. — Mówią, iż nasz minister interesów zagranicznych ma wygotować kontrdeklaracyą w tey mierze. — Minister interesów wewnętrznych wydał już programma uroczystości żałobnej, która się na polu marsowym ma odbywać na pamiątkę zabitych posłów *Bonnier* i *Roberjot*. Ministrowie zagraniczni będą także na nią zaproszeni.

Administracja centralna w *Chambéry* donosi pod d. 26 Maja, iż tam przybyło 3 zbiegów, pomiędzy którymi znajdował się jeden kapitan *de Rochefort*. Wychwalali oni bardzo potęgę *Austriacką* i dla tego wzięto ich do aresztu. Pokazało się potem, iż ten kapitan był synem *Bohiana Rochefort*, który służył w armii *Kondeusza*. — Oboz pod *Leodium* mający być założony, składać się będzie z 15 tysięcy ludzi.

Armia Generala *Moreau* ma teraz być wzmocniona do 30 tysięcy ludzi. — Z *Nicei* donoszą pod dniem 21. Maja, iż tam przybyło na statkach 80 zakładników z kraju *Toskańskiego*, pomiędzy którymi wielu kupców znajduje się.

z *Bruxelli* dnia 3. Czerwca.

Oboz który ma być założony w *Leodium*, będzie cały zajęty przez konfrypcyjnych, którzy się tu ze wszystkich stron Rzeszy zbierają. 43cia Pułk brygada będąca na garnizonie w Departamencie *Pas de Calais*, przybywa dnia intrzymszego i kończy swoją drogę do *Leodium*. Garnizony przyłączonych Departamentów mają po większej części też samo przeznaczenie.

z *Hagi* dnia 8. Czerwca.

Uważają tu, iż prawie połowa z 30. nowo wybranych członków Głównego Prawodawczego, przychylna jest partyi rewolucyjnej, która panowała od dnia 22. Stycznia do 12. Czerwca. Tym czasem nowo mianowany Dyrektor *Bezier* jest człowiekiem światłym i zupełnie za teraźniejszą Konstytucją obłąka.

z *Malagi* dnia 17. Maja.

Na dniu 11 przechodziła około nas eskadra *Angielska* od 14 okrętów liniowych, dotąd *Kadix* blokująca. Mówią, iż się połączy z innymi 6 okrętami w *Mahon* będącymi. Temi dniami przechodziła także flota *Hiszpańska* z *Kadix*. Mówią, iż okręty *Francuskie* mają na sobie podwojny ekwipaż. Flota kupiecka neutralna od 140 żaglow z konwojem swoim leży tu jeszcze w naszym stanowisku.

z *Barcelony* dnia 20. Maja.

Wiadomość o wejściu floty *Francuskiej* na morze Szrodziemne powiększyła naszą pilność w przygotowaniu do wyprawy złożonej przeciwko *Minore*, Generalowie *Don Salono* i *Don Lagnago* wyiechali wczoraj do *Majorki* na statku od 18. armat, ale *Don la Romana* General Leutnant, który ma być na czele tej wyprawy, i który wylechał z *Walencyi*, był przymuszony zawinąć nazad do portu, dla uniknięcia okrętu wojennego *Angielskiego*; i obawiać się należy, ażeby to zdarzenie nie opóźniło wyprawy.

z *Madrytu* dnia 23. Maja.

Admirał *Mazaredo* z flotą swoją od 19 liniowych okrętów wypłynął z *Kadix* i udał się w okolice *Kartaginy*. Lord *St Vincent* polzedł za nim w pogoń.

z *Lindau* dnia 31. Maja.

W momencie kiedy *Austriacy* weszli do *St. Gallu* wszczął się pożar. Domy także wielkie około miasta zostały zrabowane. Oficerowie byli bardzo grzeczni, i przepuszczali wszystkich, iż nie są udziałem jakoby przyczyną. Sam Arcy-Xiąże *Karol* narzekał przed różnymi osobami, iż przykro mu jest w tym sposobie wchodzić do *Szwajcaryi*, lecz niepodobnieliśmy się w ułatwieniu boju rozdrażnionych żołnierzy wstrzymać od bezprawii. — Przywóz żywności dla wojska *Austriackiego* czyniłażliwość dla *Szwajcarów*.

z *Weseli* dnia 4. Czerwca.

Gdy zeszły niedzieli Ob. *Sieres* przeprawiał się tu przez *Ren*, officer z nim iadący asystował mu aż na lewy brzeg *Renu*, gdzie już eskorta *Francuska* Dyrektora przyjechała. Tam się więc pożegnali. *Sieres* dziękował officerowi za konwoj, a ofiarując mu złotą tabakierę dodał: Dotąd byłem osobą prywatną, lecz tu już jestem Dyrektorem *Francuskim*, i jako ten, proszę W Pana, tę małą pamiątkę przyjąć odemnie. — W *Klujy* wyjechał do hrabiego *de Lippe*. We wszystkie dzwony miasta uderzono, a o godzinie 11 w wieczór całe miasto oświecone było. Z dwóch sekretarzów legacji których miał Ob. *Sieres* w *Berlinie*, *Caillard* synowiec dawnego *Pollu* pojechał z nim do *Paryża*, a Ob. *Otto* pozostał w charakterze sprawującego interelli.

Od brzegów *Menu* dnia 4. Czerwca.

Podług listów z *Baylei*, wiele wozów od Armii *Francuskiej* we *Włoszech* powraca do granic *Francuskich*.

General *St Cyr* wyjechał z *Strazburga* do *Włoch*, gdzie jedną dywizją dowodzić będzie. — W bitwie pod *Andelfingen* na dniu 25. został także rannym General *Gesarkki Stipschütz*. Walczono z zaciętością, gdyż Gwardya Narodowa *Szwajcarska* potykała się z Emigrantami *Szwajcarskimi*, którzy się do armii Arcy-Xiążęcia *Karola* przyłączyli. — Dyrektor *Helwecki Ochs* z *Lucerny* pojechał do *Paryża*.

Wojska *Rosyjskie* do *Włoch* idące przechodziły już *Pest*. Tamtejsza gazeta za rzecz osobliwszą podaje, iż przy wozie regimentu *Szembeka* szedł wielki kozieł, który jeszcze od wzięcia *Pragi* przyczepił się do tegoż wozu regimentowego. Inne wojska dla wzmocnienia armii Arcy-Xcia *Karola* przechodzić będą przez *Marawię*. O opuszczeniu przyszłym przez *Francuzów* *Manheimu*, dziennik tamtejszy nie nie wzmiankuje. — Elektor *Moguncki* zmienił 1woie systema polityczne, na miejsce ministra *d'Albini*, którego oddalił, mianował ministrem *P. Dahlberg* dawniej w *Wiedniu* bawiącego. — Nowym dekretem Cesarzkim w *Ratyzbonie* stany Rzeszy wezwane być mają do przytawienia w jak najkrótszym czasie pięciokrotnego kontingensu wojennego, tym sposobem żądają od *Bawaryi* 16. tysięcy ludzi, *Saxonia* 11.500. *Wirtemberg* 10. tysięcy. *Hessen Darmstadt* 4. tysiące i *Baden* 4. tysiące. — W *Wiedniu* zniechony po pokoju w *Campo Formio* departament *Włoski* znowu jest teraz wkrześlonym.

z *Strazburga* dnia 5. Czerwca.

General *Menard* otrzymał komendę nad korpusem wojsk znajdujących się przed nowym *Brisach*. — Przed kilku dniami przybył tu General *Hauptolt*. Stanie on również iako i Generalowie *Vendamme* i *Decaen* przed wojskową Komisją pod prezydencją *G. Delaborde*.

z *Kolonij* dnia 5. Czerwca.

Wyrok Dyrektoryatu Wykonawczego pod dniem 16. *Floral* (5. Maja) nakazał nowy sekwestr na dobra *Hrabiego de Wieternich* *Winnburg* na lewym brzegu *Renu* leżące. — Najwyższe Departamentu obowiązane są opatrzyć potrzeby Armii. Z tego powodu Administracja Centralna naszego Departamentu na prośbę *Gm. Haffner* postawiła, iż Kantony *Brühl*, *Lechen*, *h. Zulpich*, *Tröitzheim*, *Duren*, *Korpen*, *Bergheim*, *Dormagen*, *Weiden*, *Elsen*, *N. ufs*, *Odonschen* i *Erkelenz*, w umiarkowanej ilości przytawia do magazynu wojskowego w *Kolonij* 5. tysięcy cetrarów *Hesńczy*, 1500. Żyta, 18. tysięcy worów *Owsa*, i 12. tysięcy cetrarów *Siana*.

z *Frankfortu* dnia 6. Czerwca.

Francuzi którzy się z *Hochst* i okolic cofnęli, znowu dziś na nowo wkroczyć zaczęli i miejsca te jeszcze mocniej iak dawniej osadzają. Forpoczty ich rozciągają się aż do *Niddy* i jeszcze dalej.

Od wyższego *Renu* dnia 7. Czerwca.

List od granic *Tureckich* pisany donosi, iż *Adryanopol* doznał dnia 4. Maja gwałtownego pożaru, który część tego miasta zniszczył. Tenże sam list wyraża, iż *Bassman-Oglu* znajdujący się zawsze w *Widdynie*, nie rozpuścił swojej armii, czyni przygotowania do obrony przysposobienia żywności, co daie powód do wierzenia, iż nie obawia nowej napaści. Mówią także, iż nie są mu obce zamieszkania wszczęte przez janczarów niedawno z *Belgradu* przybyłych. Wreszcie utrzymuje się iak najłepsze porozumienie między *Mustafą* *Baszą Belgradzkim* i *Bassman-Oglu*. Ten urodził się w sławnym *Widdynie* i nigdzie obcemu *Mosartu* nie służył. Jego ojciec był kominiarzem, a imię *Bassman-Oglu* (przekształcone z *Paszau-Oglu*) znaczy syn kominiarza. Wyszedłszy z dzieciństwa zamienił *Religię Grecką* na *Muzułmańską*, zaciągnął się do janczarów, gdzie wcześniej swoja okazał waleczność, i przez rozmaite tak wojskowe iako i cywilne usługi doszedł aż do stopnia *Baży Widdynu*.

z *Akwitgranu* dnia 8. Czerwca.

Dziś i wczoraj przybyły tu 3. bataliony od grzeszy pułk brygady, i dwa izwadrony bywaszego Regimentu *Chamborant*. Te wojska, o których mowiono, iż były przeznaczone do obozu pod *Leodium*, mają się udać nad *Ren*, za niemi post pować będą 8. do 9. tysięcy ludzi, którzy mają też do no przeznaczenie.

z *Rastad* dnia 8. Czerwca.

Łańcuch naszych forpocztów został wzmocniony w tych okolicach. Zapewniano, iż *Francuzi* założą oboz w okolicach *Fort-Louis*. Adjutant Generala *Mainoni* przybył do głównej kwatery w *Gernshach* dla zamiany.

z *Manheimu* dnia 13. Czerwca.

Wszyst y mieszkańcy miasta naszego bez różnicy mają pracować nad zburzeniem fortyfikacyow. Nawet kon-

tylarze *Elektora* nie mogą się od tego wymówić. Robota iak najszybciej w przeciągu dni 10. ma być ukończona. — Ten sam kurjer który z *Paryża* przywiózł takowy rozkaz Generalowi *Collaud*, pojechał dalej do *Moguncyi* z zaleceniem, aby reszta wojska na prawym brzegu *Rodana* cofnęła się do *Moguncyi*. *Francuzi* mają także wyjść z *Hochst*. — W *Hannau* Ob. *Bacher* już rozpoczął prace około zamiany niewolników.

Od granic *Szwajcaryi* dnia 31. Maja.

Arcy-Xiąże *Karol* wydał na dniu 27. t. m. następującą Proklamacyę do *Szwajcarow*: W niektórych miejscach *Szwajcaryi* nie myślący ludzie strzelali z okien na wojska *Austriackie* zatrudnione ściąganiem nieprzyjaciela. Tym mi nie należało mi się podobnego postępowania spodziewać, iż przez moje Proklamacye pod d. 30. Marca i 27. Maja uwiadomilem mieszkańców *Szwajcaryi* o przyjacielskich i dobroczynnych *J. C. Mci* zamiarach. — Lubo jestem zupełnie przekonany, iż tylko niektórzy prywatni ludzie tak nieprzyjacznych dopuścili się kroków, atoli bezpieczeństwo armii, która mi jest powierzona, obowiązuje mnie, ażebym przedsięwziął wszystkie potrzebne środki na wstrzymanie tych przestępstw. z tego powodu oświadczam, iż Magistraty miały i ławowie okręgów, osobiście za to odpowiadać będą.

z *Lauzanny* dnia 13. Maja.

Podług nowego raportu ogłoszonego przez Prefekta naszego kantonu, *Francuzi* weszli do *Loesch* Dnia 28. o 5tej godzinie z rana, zabrali insurgentow *Walezey* 6. sztandarow, 10. sztuk armat i to wszystko co się w obozie znajdowało; po tej pomyślny bitwie, General *Xaintaille* poszedł dalej, dla zaigania *St. Plomly* złączenia się z Generaliem *Lecourbe*, który z doliny *Urzeren* wszedł do *Walezey*.

z *Parmy* dnia 22. Maja.

Wczoraj byliśmy tu w wielkiej trwodze, gdyż rozniešiono iż *Francuzi* w pełnym marszu ku naszemu miastu byli. W istocie samey wojska Cesarzkie przymuszona były z *Pontremoli* cofnąć się ku krajowi *Genueńskiemu*. Wczoraj przybył tu tamtejszy Biskup z znaczną liczbą uciekających *Familiow* i Xiąży dając wiadomość, iż *Francuzi* do *Pontremoli* wkroczyli, i wielkich tam dopuścili się bezprawii. Mówią iż to są wojska od Armii Generala *Macdonald*. Trwoga nasza tym większa była, iż procz kilku officerow, nie mieliśmy u nas żadny h żołnierzy Cesarzkich. Dziś jednak przybyła ich znaczna liczba i rozłożyła się obozem przed miastem. Procz tego jesteśmy dziś jeszcze bardziej spokojni, gdyż *Francuzi* marsz swój obracają ku *Genui*.

z *Turynu* dnia 22. Maja.

Po bitwach na dniu 12. i 14. pod *Alexandryą* zwyciężył, General *Moreau* chciał sięgać dalej nieprzyjaciela, lecz znalazł korpuz od 18. tysięcy ludzi w porządku do bitwy uszykowany. Widział się przeto przymuszonym do cofnięcia. Nieprzyjacieli ścigał *Francuzow* aż pod mury *Alexandryi*, a potem sam się cofnął. General *Moreau* postawiwszy *Cytadellę Alexandryjską* w należytem stanie obrony, rozdzielił *Armię* swoją na dwie części. Jedną miała zająć *Appeniny Genueńskie*, a z drugą pomaszerował ku *Cont*. Administracya generalna *Piemontka* udała się do *Pigneroli*.

z *Werony* dnia 29. Maja.

Niektore wojska *Rosyjskie* wyszły dnia 26. z naszych okolic ku *Ferrarze* dla wzmocnienia armii, która ma przeszkadzać przeyściu Generala *Macdonald*. Od 8 dni przybyło z *Austrii* blisko 4. tysiące świeżego wojska między którym znajdują się strzelcy de *Buss*.

Dnia onegdajszego Komendant *Mantui* kazał upraszać o pewną liczbę cytur dla chorych garnizonowych, co mu było udzielone.

z *Wenecyi* dnia 29. Maja.

Podług listów z *Malty*, garnizon *Francuski* w przelazie jeszcze mieściu składał się z 3. tysięcy ludzi. Korpuz *Anglikow* i wieśniakow *Maltańskich* oblega tę twierdzę od lądu, tym czasem gdy okręty *Angielskie* i *Portugalskie* kradą przed portem. W czacie przykrych w teraźniejszej zimie niepogod, wiele statkow naladowanych żywnościami przecisnęło się pomiędzy okrętami nieprzyjacielskimi do twierdzy.

z *Trydentu* dnia 2. Czerwca.

Przeszły nocy przejechał kurjer *Hiszpański* przez to miasto do *Wiednia*. Listy z *Parmy* donoszą, iż *Francuzi* posuneli się z gor ku stronie *Genui* i ku *Pontremoli*, i zaeli powrotnie to miejsce. Wojska *Austriackie*, które się tam znajdowały w małej liczbie, cofnęły się na ich zbliżenie. Nieprzyjacieli zdawał się zmierzać ku *Parmie*, ale korpuz liczny, który się na tych miast zgrupował w okolicach tego miasta, uspokoił bicia w pierwszych momentach powziętą.

DONIESIENIA.

Kareta *Angielska* poczworna, ieli do sprzedania w dobrym porządku z rekwiizytami wszelkimi służącymi do podróży. Ktośkolwiekby sobie życzył ją nabyć, niech się uda do domu *J.P. Wykowskiego* Kasztelana na Nowym Świecie Nro 1514.

Szpicherz murywany na ulicy *Bagay* pod Nrem 2595 z gruntem dziedzicznym aż na ulicę *Brzozową* wychodzącym, ieli do sprzedania. — Ktośby sobie życzył nabyć, niech się uda do tegoż samego Szpicherza.